da: https://www.escherinhetpaleis.nl/escher-today/rossano/?lang=en

Rossano

Il 25 maggio 1930, Maurits Cornelis Escher tornò nella sua casa di Roma dopo aver viaggiato attraverso le province italiane della Campania e della Calabria insieme ai suoi amici Giuseppe Haas-Triverio, Roberto Schiess e Jean Roussett. In autunno e in inverno avrebbe continuato a sviluppare le sue impressioni di quel viaggio in una serie di xilografie e litografie. Come base per questo ha usato schizzi e fotografie, che ha realizzato e scattato durante il viaggio e bloccato in un album fotografico. A prima vista queste fotografie sembrano souvenir di una bella vacanza, ma la maggior parte dei paesaggi sarebbero successivamente presenti nelle sue stampe.

MC Escher, Rossano, Calabria, xilografia, febbraio 1931

Il 22 maggio 1930, i quattro compagni erano nella città di Rossano in Calabria. Hanno visitato l'Oratorio di San Marco, un oratorio del X secolo che è uno dei più importanti esempi di arte bizantina in Italia. L'edificio ha una pianta greca con cinque cupole distintive su cilindri. Questo è molto simile alla Cattolica di Stilo, l'altro importante esempio di arte bizantina che gli amici avevano visitato qualche giorno prima. Nel febbraio del 1931 Escher produsse una xilografia di Rossano. Questa stampa non si basava su una fotografia, quindi l'artista stava modellando il paesaggio come riteneva opportuno, accentuando le linee che noi comuni mortali non vediamo, come se un alone divino stia elevando il paesaggio.

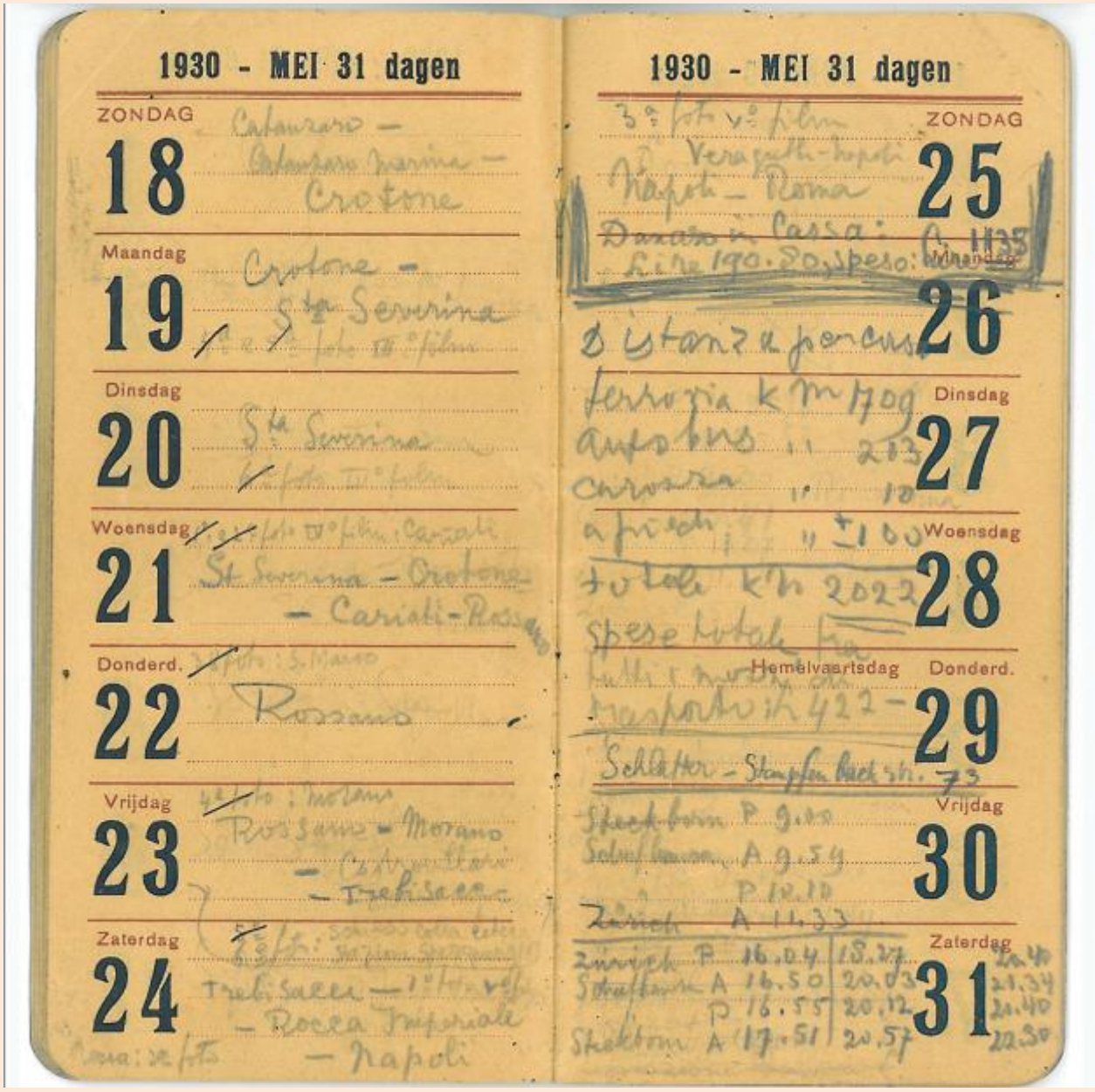

Diario di Eschers dal 18 al 31 maggio 1930. Le strisce accentuano i suoi appunti sulle fotografie scattate in quel giorno.

MC Escher e Giuseppe Haas-Triverio a Rossano, con sopra l'oratorio di San Marco, 22 maggio 1930

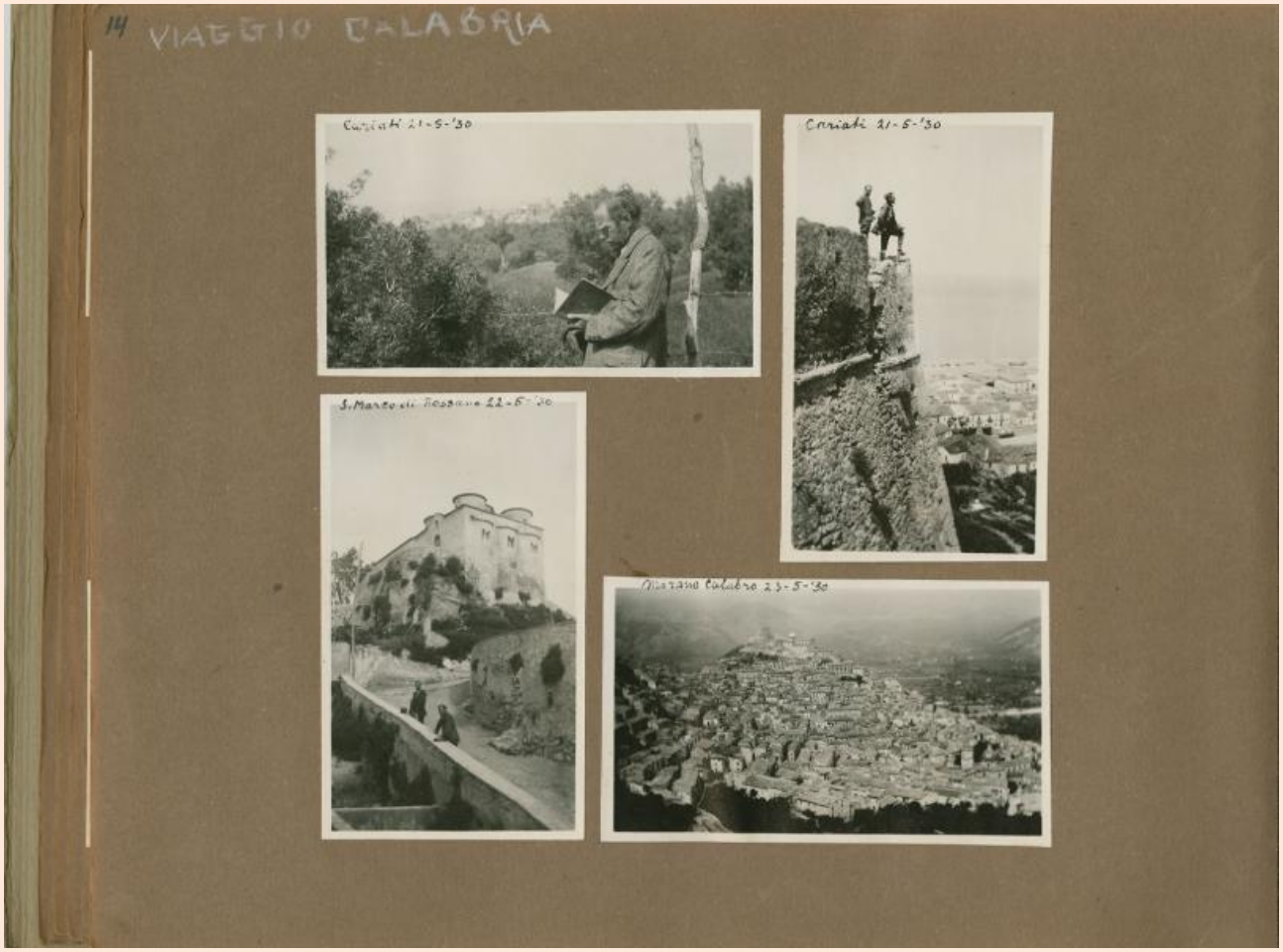

Una delle pagine dell'album Viaggio Calabria, maggio 1930

L'oratorio ai giorni nostri

Lo stesso Escher scrisse un rapporto di viaggio di questo viaggio che fu pubblicato in "De Groene Amsterdammer" il 23 aprile 1932:
'I nidi di montagna sconosciuti nell'interno inospitale della Calabria meridionale sono solitamente collegati alla ferrovia solo da una mulattiera che corre vicino alla costa: chiunque desideri andarci deve andare a piedi se non ha un asino a sua disposizione. Ripenso a quel caldo pomeriggio del mese di maggio in cui noi quattro, dopo una lunga e faticosa cavalcata sotto il sole duro, gravati dal pesante fardello dei nostri zaini, grondanti di sudore e di fiato, entrammo in città cancello di **Palizzi** .

Ci siamo diretti automaticamente alla cantina. Uno spazio piuttosto ampio e fresco, illuminato solo dalla fessura della porta, le pareti potrebbero essere state segnate di bianco una volta tanto tempo fa; profuma di vino e ci sono innumerevoli mosche. Conosciamo da tempo la mancanza di risposta della popolazione calabrese: non sono abituati, come nelle zone turistiche d'Italia, agli stranieri; uno stato d'animo diffidente come questo, tuttavia, non è qualcosa che avevamo incontrato prima. "

Fortunatamente la cetra di Roberto Schiess ha portato conforto. Ha iniziato a giocare senza fermarsi.
Canzoni napoletane, opere italiane, yodelling svizzero, valzer viennesi, allegre marce. Non posso dire quanto tempo ci sia voluto; mi è sembrato molto tempo e lo vedo chiaramente come se fosse solo ieri. È stato un miracolo commovente che si è verificato. Quando finalmente le corde furono silenziose e le mani veloci si fermarono, il giocatore della cetra alzò lo sguardo.
Sorridendo, sicuro del suo potere, e intorno a lui una fitta folla di ascoltatori che scoppiò in un applauso e gridò: Bravo! Bravo! Ancora! Ancora! […] E le mani accarezzarono ancora una volta le corde e il canto tacque ancora una volta. Non molto tempo questa volta; questo era solo un bis. Quando il rinnovato uragano di applausi si fermò, le loro lingue si allentarono: chi sei? Di dove sei? Cosa stai facendo qui? Dove stai andando? Un flusso di domande ed esclamazioni: il ghiaccio era stato rotto. Abbiamo dovuto accettare il vino, di cui abbiamo bevuto troppo, il che è stato piacevole e ha migliorato la nostra comprensione reciproca. Abbiamo bevuto ai "forestieri", alla "musica", all'Italia, alla Ducce ".

Tourisme

PALIZZI

De onbekende bergsteden in het onberbergmene binnenland van Zuid-Calabrië zijn moeilijk slechts door een zwaldendpad met den spoorweg, die vlak langs de kust loopt, verbonden: wie er heen wil, dient te voet te gaan zoo hij geen ezel tot zijn beschikking heeft.

Ik denk terug aan dien warmen zaterdag in de maand Mei toen wij met een vieren, en een lange, verwonderde troep in de hoere ton, bepakt met de zware last onzer ruzzakken, zwoeldruppelend en een beetje bijgeest de stadspoort van Palizzi binnenstraden. Onze schoolen richtten zich werktuigelijk naar de kroeg.

Een tamelijk groote, koele ruimte, uitsluitend verlicht door het gat van de deur, de wanden zijn minstens één, in langvervlogen dagen witgekalkt geweest; het ruikt er naar wijn en er zijn ontelbare vliegen.

Sinds lang kenden wij de gezige toonbaarheidheid der bevolking van Calabrië: aan is er niet, gelijk in het Halte-van-den-teerlet, gewend aan vreemdelingen; een vijandige stemming echter, zonder wij die dittmal voelden, was ons tot dusver nog niet overkomen. Op onze vriendelijke vragen kwamen slechts nurrende overstaanbare antwoorden; onze blonde harm, vreemde kleeding en zwe bagage wekten blijkbaar groote argwaan en ik ben er zeker van dat men ons verdacht van „gitlatori" en „mal occhio". Hoe dreunde ons in lelkerlijken zin den rug toe en onze aanwezigheid werd ter onverwoord gedoed.

Zwijgend, wel wenschgelaat en kwaadijkmoegenis, gaf de waardin gehoor aan ons verzoek om wijn. Zij was, gelijk de meeste Zuid-Italiaansche vrouwtjesmen: dik en vies.

Hier blijkt het aardig om twee leden van ons reisgezelschap voor te stellen: de een was Zwitser, schilder en zitter-speler; de ander Vlaamsche, literterpen en dichter; de zitter-zoter redde ons uit den benarden toestand, waarin wij ons bevonden, de dichter bezorgde den zitter-speler in het volgende epigram.

Barba comas Appollos, et juvenis ille
de silbare,
Il fit danser..... les Muses et même
en chef de gare.

Kalm, bijna gleichtig, nam onze makker de zitter uit zijn hoedenzak, en begon te fokkelen, eerst zacht en als het ware voor zich zelf alhier, met korte onderbrekingen om een maar te stemmen die niet zuiver klonk, maar gaandeweg zekerder en beter en meer consequent een begeesten melodie voortbrachte. Hij speelde en speelde en keek niet op van zijn spel, als verzonken en zelf gegrepen door de toovermacht die er van uitging. Wij, zijn drie makkers, keken naar hem en naar de mannen rondom ons, en zagen hoe het wonder van de ban der vijandigheid die verbroken werd.

De eerste aanzetten werden vrolijk met gebrande verdelmanen aangehoord, met een gevoel van: wat beginnen die eere „forestieri" nou?, maar weldra werd er een stoel rust voel gekrauk: aangeschuid en kwamen wij een gesicht rechtsaan van een achterhoofd te zien, en nog een, en nog een. De waardin kwam aanzeind, voetje voor voetje, onder en bleef staan met open mond, één hand in de zij, de andere vrijgevig over haar smerige boezelaar; en opeens waren er kinderen, twee, drie, vijf, met loopende neuzen en wijdgesperde ogen, die zich waagden tot vlak bij den toovenaar, aangetrokken door die zoete aroomen en die vlugge tokkelende handen; en een van de mannen stond op en ging staan terzij van den zanikant, kwamele op zijn kaatjepetoel, zwijgend, met vermelde, gelaaiende blik. „De rattenvanger van Hamelin," dacht ik. De zitterspeler keek niet op van zijn spel: uit zijn instrument kwamen klanken, zonder ophouden: Napolitaansche liedjes, stukken van Italiaansche opera's, Zuidersche jubeltjepen. Wonderlijke walzen, vreuzlijke marsehen. Hoe lang het duurde kan ik niet zeggen: het leek mij heel lang, en ik zie het voor mij, zóó duidelijk alsof het gisteren gebeurde. Het was een ontroerend wonder dat zich voltrok.

Toen eindelijk de zanen zwegen en de zuppe bonden stil werden, keek de zitterspeler op, glimlachend, zeker van zijn macht, en zo hen stond een dichte kring van toehoorders die bobsaaten in applaus en zingen: Bravo! bravo! bis! bis!..... en de buren naiden dadelijk weer stiftjes over de snaren en tokkenen stil werd het voor. Maar na voor korten tijd: het was maar een korpjtje. Toen de bewonderde orkaan van bagatellen verdiend was, kwamen de bingen hoi: Wie zijn jullie? waar kom je vandaan? wat kom je hier doen? waar ga je naar toe? ons, ons, ons van vragen en uitnoeiers: laat ze maar gaan. Wij maakten wijs aangefoezen, waarvan wij te veel dronken, hetzeen aangenaam was en de goede verstandhouding nog verbeterde. Er werd gekoerden op de „Sorrelieri", op de „mapolis", op Italia, op den Duce.

M. C. ESCHER

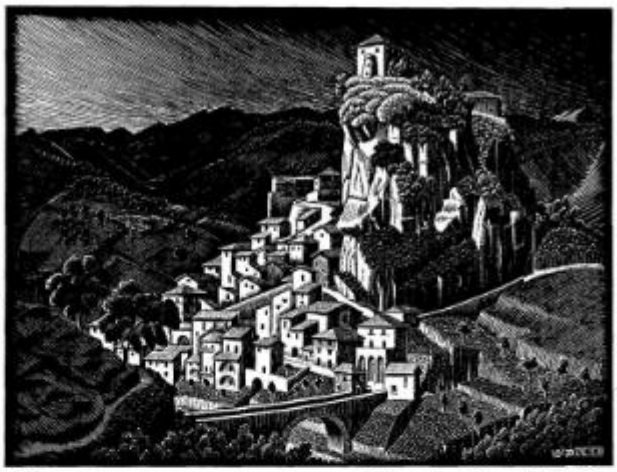

Palizzi *Naar een houtsnede van M. E. Escher*

Fransche boeken

Marcel Arland

Met zijn roman *L'Ordre* had Marcel Arland reeds bewezen dat hij een der besten, zo niet de beste romancier was van zijn generatie, die de jongste is. Al de goedheiden van dezen auteur zijn tenvoren intensiemt, zij gebuigen allen van een groote ernst, een streven naar diepte en evenwicht. Zijn jongste boek, *Antoïne*, dat in zijn eerste orde gaarde bijzonder plaats innemt, is een hulpgrevoen heer verhaal, dat men misschien wel een meesterwerk kan noemen.

Het verhaal zelf is een zeer alledaagsch drama, maar zoeken door de ogen van een kind, krijgt het den schijn van eene legendarische gebeurtenis. Een jong paar, Philippe en Angèle, zijn op een mooien dag in het dorp aangekomen en hebben hun intrek genomen in de oude afspanning. Hun is dat schijnt hoeveelmalig. Maar op een morgen vernemt men het dezen: de twee verliefden hebben zelfmoord gepleegd. De jongeman is dood, de vrouw doodelijk gewond. Zij waren niet zoo gelukkig. Angèle was van haar man weggelopen en haar minnaar te volgen. De jonge man wordt zonder heftigheid geweigerd en de jonge vrouw wordt in hetzelfde huis als zeer oude jongedochter, mademoiselle Anaïs, die alles aan haar zuster en haar broeder, aan de eerste haar liefde, aan den anderen haar fortuin, heeft geofferd.

Angèle heeft tenaanmoet het been weg. Het mademoiselle Anaïs gaat zij eigenlijke op de begrafenis den gelieffen dezer broeders. De twee vrouwen gaaien voortdurend over hen en Angèle leert de ster waarvan Philippe haar den naam heeft gegeven en die voor haar alle zachtheid geeft verlegenheidsgelijk. Als dat is haaren. Wellen is Angèle gehuwd geweest, maar met de wrongvormden gezondheid en met de bezorgdheid, verzuagt langzaam het schreve heeft van het verleden. Zij vil haar verder bestaan niet binden aan een dooie, zij wil leven.....

Wat heeft het kind dat van dit alles gehoorde was, van dit zonderse drama begrepen? Niets trefkiet van de tragische zoetelijkheid, maar hij heeft gezonnel dat die twee aanie bestaanskinderen het geluk verlegenteerdigden, zonder een oorzaaiig hart, dat in een spreekjeszoetelt heeft, zich dat geluk verzoekt. En als dit kind, na jaren, als man zoor terugkeert naar het oude dorp en met een makker zijner jeugd zoor die oude gebeurtenissen praat, bekent hij dat hij niets meer van dit alles begrijpt. De oogen en het gezicht van den man zijn niet meer die van het kind.

In *Antoïne* heeft het verhaal zelf niet zulk groot belang. De schoonheid van het boekje ligt in de zuiverheid van de teekeniaf van de ziel der jeugd, die alle gebeurtenissen, de meest gewone en de meest tragische is een feitt beschouwt dat onbehaagd voor immer wordt gedoofd. *Antoïne* is de herkenning van den schoonen droom eener jeugd. Dieuwes verklaart dat dit boek derhalve aan *Le Grand Meaulnes* van Alain Fournier en ook aan *Sylvie* van Gérard de Nerval. Het heeft den bijgeestelijke atmosfeer, en geen regelmatig denkt aan dat dit boekje een bedacht verhaal van kunnen zijn. Wanneer zulke liefde de wereld zijner jeugd heeft bezoedeld, met zulke kleine regen de wonderen heeft bedolven die hem in zijne jonge jaren omringden en met zulk meiner haat het geheim der liefde heeft vernietigd, dat, wat er verder ook gebeurt, in zijn leven nooit geheel en al verloren zijn een legen van bevoldmaren zal hem eenmal volgen. Ik ben vrolijk geschiffen die zijker zijn aan treurt en opkomende kracht dan dit mooie boekje.

J. VAN NYLEN

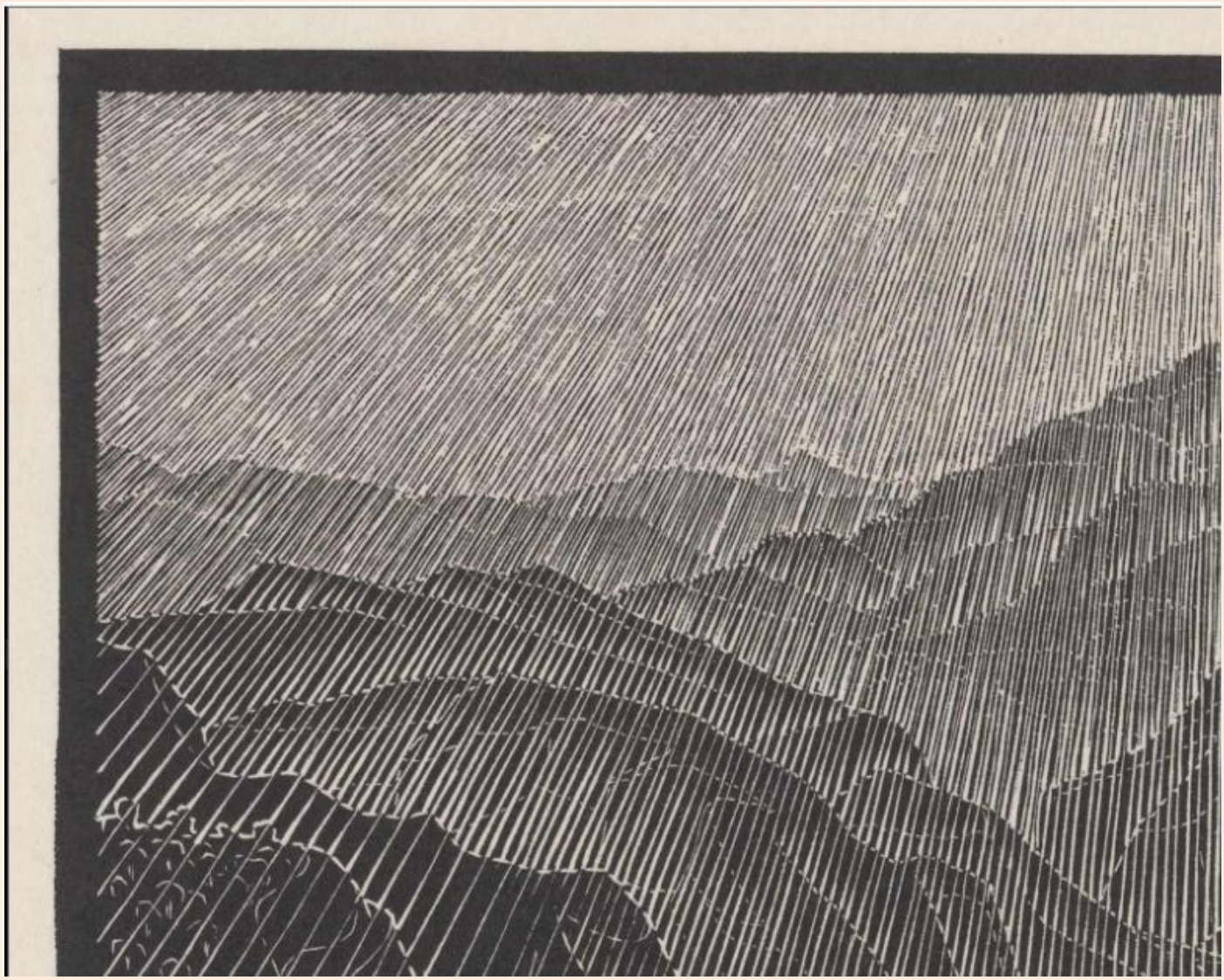

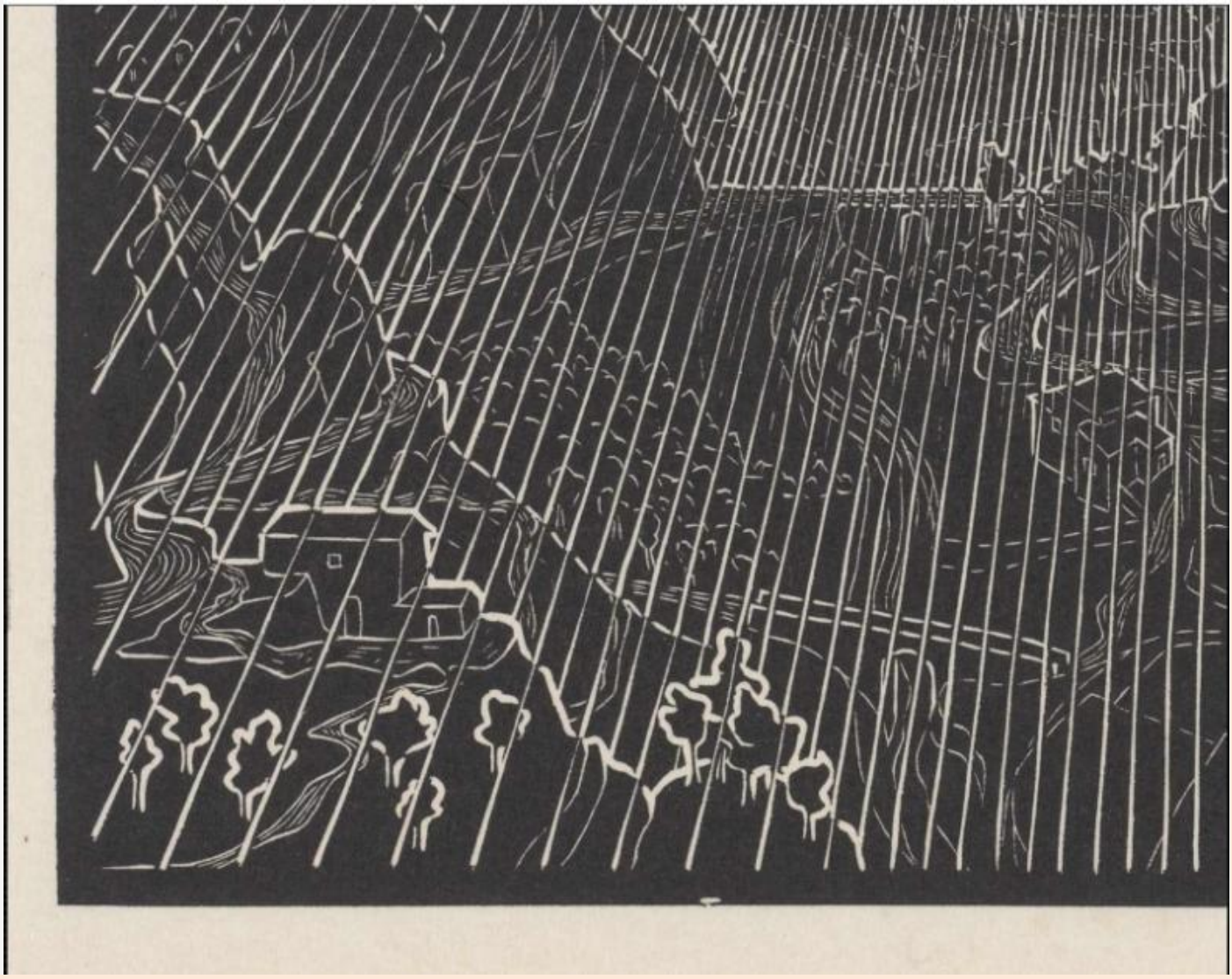

Vedi anche la storia **Dalla foto alla fantasia** , che include altri esempi di fotografie e le opere che sono nate da quel viaggio.

Petraro
Corso Italia
Strada Provinciale Antica Paludi
SP192
SP250
Rossano
Santa Maria
delle Grazie
SP191
SP188
Piana dei
Venti
Piano Russo
Foreste
Rossanesi
Opuscolo | © Collaboratori OpenStreetMap